

QUYỂN HAI
1970

= 1970 =

NHẬT KÝ

Kiến Canh-Quát

Đặng Thùy Trâm

"Hãy giữ vững tinh thần của người công nhân. Tinh thần trong suốt như pha lê, rắn chắc như kim cương và chói lọi như ánh hào quang của lòng tôi tưởng. Người công nhân rất yêu cuộc sống những tích lũy có thể như một lòng hăng mà chết đấu."

Hoàng Văn Thụ (*)

(*) Ảnh chụp trang nhật ký do Đặng Thùy Trâm viết; chúng tôi chưa xác minh được câu trích dẫn trên có đúng là của Hoàng Văn Thụ hay không. Mong độc giả lượng thứ.

31.12.69

Đêm giao thừa của năm 1969 bọn mình hành quân trên đường về trạm cũ. Buổi chia tay với những người quen và người thân trên đất Phổ Khánh để lại trong lòng mình bao kỷ niệm khó quên.

Cách đây gần một tháng mình từ cánh Bắc trở về sau hơn hai năm xa cách, người quen đầu tiên ôm mình trong vòng tay siết chặt và nước mắt rung rung là Vân, người bạn gái thủy chung ấy đã thương yêu mình như một người ruột thịt. Biết lấy gì đền đáp lại những ân tình ấy hở Vân? Đêm nay lại ra đi, chân bước trên những con đường quen thuộc đầy gai lười hùm mà mình miên man suy nghĩ. Cuộc chiến đấu ngày càng ác liệt, cái chết gần một bên. Mới hôm nào đây chỉ chậm vài phút là mình một là chết hai là nằm trong nhà tù của địch. Chỉ còn cách chúng không đầy hai mươi mét bọn mình mới chạy, may mà cán bộ và thương binh khỏi ai sao hết, chỉ có điều mình mất sạch toàn bộ ba lô, chỉ còn lại chiếc xách nhỏ gồm một hộp dụng cụ chuyên môn và một chiếc đài. Một đêm ngủ rừng và một ngày vượt núi bọn mình đã ra đến chỗ ở của dân và cán bộ Phổ Khánh. Ở đó bọn mình đã sống giữa tình thương của mọi người, cái gia đình anh Bốn, Trừu với những Hơn, Long, Ba, Đức vv.. ấy đã nâng niu chiều chuộng mình. Ở đó có Hoan, có Tổng có anh Xu... những người cán bộ giàu tình thương và tế nhị.

Chiều nay ra đi, những người quen thân đưa đi một đoạn đường dài. Bao giờ mới trở lại đây để lại ngồi trên chiếc

ghe qua đầm An Khê lộng gió?

Chào Phổ Khánh thân yêu. Chào Vân, hẹn ngày sum họp.

1.1.70

Thêm một tuổi đời, vậy là cái tuổi ba mươi đâu còn xa nữa. Vài năm nữa thôi mình sẽ trở thành một chị cán bộ già dặn đứng đắn. Nghĩ đến đó mình thoáng thấy buồn. Tuổi xuân của mình đã qua đi trong lửa khói, chiến tranh đã cướp mất hạnh phúc trong tình yêu và tuổi trẻ. Ai lại không tha thiết với mùa xuân, ai lại không muốn cái sáng ngời trong đôi mắt và trên đôi môi căng mọng khi cuộc đời còn ở tuổi hai mươi? Nhưng... tuổi hai mươi của thời đại này đã phải dẹp lại những ước mơ hạnh phúc mà lẽ ra họ phải có...

Ước mơ bây giờ là đánh thắng giặc Mỹ, là Độc lập, Tự do của đất nước. Mình cũng như những thanh niên khác đã lên đường ra tiền tuyến và tuổi trẻ qua đi giữa tiếng bom rơi đạn nổ. Tuổi trẻ của mình đã thấm đượm mồ hôi, nước mắt, máu xương của những người đang sống và những người đã chết. Tuổi trẻ của mình đã cứng cáp trong thử thách gian lao của chiến trường, tuổi trẻ của mình cũng đã nóng rực vì ngọn lửa căm thù đang ngày đêm hun đốt. Và gì nữa, phải chăng mùa xuân của tuổi trẻ cũng vẫn thấm đượm thêm vì màu sắc của mơ ước và yêu thương vẫn ánh lên trong những đôi mắt nhìn mình. Một đôi mắt đen thâm quầng vì thức đêm nhưng bao giờ đến với mình cũng là niềm vui và sôi nổi.

Một đôi mắt long lanh dưới hàng mi dài cũng vậy bao giờ cũng đến với mình tha thiết tin yêu. Và đôi mắt tinh ranh của một người bạn gái nhìn mình như hiểu hết, như trao hết niềm tin. Th. ơi! Đó phải chăng là hạnh phúc mà chỉ Th. mới được hưởng mà thôi? Hãy vui đi, hãy giữ trọn trong lòng niềm mơ ước và để màu xanh của tuổi trẻ ngời rạng mãi trong đôi mắt và nụ cười nghe Thuý!

2.1.70

Lớn rồi mà sao Th. vẫn là cô bé học sinh năm nào giận dỗi quay đi khi mà còn biết bao nhiêu điều chưa nói hết. Minh vẫn là cô bé Th. nũng nịu trong chiếc nôi tình cảm. Tình thương của mọi người thân yêu của mình là chiếc nôi mềm ru mình trong giấc mơ của tuổi trẻ. Bao giờ mình mới hết đòi hỏi cuộc đời phải chiều chuộng mình? Bao giờ mình mới biết nhẫn nại như những người mẹ hiền, vợ đảm cam chịu mọi đắng cay về mọi mặt để gia đình êm ấm? Minh thì không được vậy, mình chỉ có thể cam chịu mọi nỗi khổ về mặt vật chất dành cho người thân nhưng tinh thần thì mình phải là kẻ được ưu tiên!

4.1.70

Gặp lại anh giữa đám đông người. Không thể nói cùng anh được gì cả. Anh Năm ơi, sao tình thương không bao giờ được trọn vẹn giữa chiến trường lửa khói này phải không anh? Nhớ đêm nào trong buổi chia tay, anh cầm bàn tay em mà

cũng chỉ nói được rằng: “Ở nhà cảnh giác nghe em”. Em nhìn đôi mắt anh biết hết anh dặn em những gì rồi đó.

Lại chia tay, ôi sao lúc nào cũng chỉ là chia tay, lo âu và thương nhớ? Đi đi, người anh trai thân thiết, người đồng chí thân yêu đã dìu dắt tôi qua những chặng đường gian khổ. Mong ngày gặp anh, em sẽ nói anh nghe tâm tình của đứa em gái mà anh đã dành trọn tình thương duy nhất của một người anh cho nó.

6.1.70

Công việc bộn bề làm mình đau đầu hay còn vì một việc gì nữa? Việc gì mà cảm thấy không thoải mái trong lòng. Viên ngọc quý trong tay mình đã để rớt xuống đất. Dù có lượm lên màu sắc nó cũng không còn long lanh nữa, dù chưa vỡ nhưng nó đã xước mất rồi. Đáng buồn biết mấy hờ Th.. Th. ơi! Xin Th. hãy làm như lời khuyên của M. người đồng chí yêu thương: Phải kiên định, thiếu kiên định dù chỉ một phút cũng có thể gây cho mình những ân hận về bao hậu quả không sao lường trước. Hãy rèn giũa phẩm chất của một người Đảng viên nghe Th.. Cuộc đời Th. là một cuốn sổ, những dòng chữ ghi trên đó đẹp như một bài ca nhỏ. Xin Th. hãy ghi tiếp những dòng xứng đáng.

Hãy hứa trước toà án lương tâm đi Th. nhé. Th. sẽ giữ tròn tất cả những gì cao quý của một người Đảng viên, một người trí thức.

M. hỏi Th.: “Anh có phải là Vu Khiêm không khi

Thùy là Hương Giang⁽²⁹⁾. Biết trả lời sao đây? Chiến tranh đã cướp của Th. mọi mơ ước về tình yêu. Th. không muốn và cũng không thể nghĩ đến nó bởi vì cuộc sống quanh Th. không cho phép. Cho nên M. hãy đi đi, theo tiếng gọi của chiến trường và Th. ở lại - cũng là tất cả cho chiến trường. Hẹn ngày sum họp sẽ nói sau nghe người đồng chí yêu thương!

7.1.70

*Tôi đứng đây giữa núi rừng lộng gió
Mưa đan dày trùm cả rừng cây.
Nghe gió mùa đông bắc thổi về đây.
Lòng bỗng thấy nhớ thương da diết.
Oi những người thân yêu ở nơi xa có biết
Tôi nghĩ gì trong giá lạnh chiều nay
Chiều nay...
Ai đi giữa hàng cây
Trên những con đường thênh thang của trái tim Tổ quốc.
Ai đi giữa công viên Thống Nhất
Nhìn bóng dừa nghĩ đến miền Nam
Và những bóng hình tha thiết yêu thương
Bỗng đang về đây giữa lòng Hà Nội.
Như những đêm nào Hồ Gươm dạ hội*

29. Các nhân vật trong vở kịch *Tiền tuyến gọi* của Trần Quán Anh. Vở kịch rất tiêu biểu của những năm đầu chiến tranh chống Mỹ 1963 - 1968.

Vai kẻ vai vui đón xuân sang.

Chiều nay...

Giữa đình Trường Sơn

Người giải phóng quân trên đường ra trận tuyến.

Có nghĩ gì chẳng hỏi người thương mến

Khi nhìn về dãy núi phương Nam

Sóng biển Sa Huỳnh vẫn mặn nhớ thương.

Vẫn dạt dào đêm ngày vẫn gọi

Vẫn chờ anh với chiến công chói lọi.

Và hẹn ngày đất nước yên vui

Ta lại cùng nhau tay nắm trong tay

Đi đón mùa xuân giữa niềm hạnh phúc.

Chiều nay...

Trong căn nhà giữa xóm thôn quen thuộc

Ai nghĩ gì mà đôi mắt long lanh

Mưa nắng dãi dầu trên mái tóc còn xanh

Vẫn không phai trong lòng tình thương cao đẹp nhất.

Có những đêm dài trên đường công tác

Lòng bồi hồi khi trở lại đường xưa

Cũng đường này ta đã tiễn đưa

Trong những buổi chia tay nặng tình ruột thịt

Ai biết chẳng dù ta có chết

Cho ngày mai cho đất nước tự do

Thì trong ta vẫn trọn niềm mơ

Và trọn vẹn cả tình thương chung thủy

Chiều nay...

Trong nghìn suy nghĩ
 Ai khê thờ dài thoáng nét lo âu
 Ta thấy rồi trong những đêm thâu
 Một đôi mắt đen vẫn còn chưa nghỉ
 Ai lo cho đồng bào, anh em, đồng chí
 Ai đau lòng khi bom đạn còn rơi
 Oi những người thân thiết của tôi ơi.
 Giữa chiều nay tôi bay về sum họp
 Tôi hôn những người thân và lệ tràn trong mắt
 Giọt lệ chảy dài thấm mặn yêu thương.
 Đường đi bao nỗi gian nan
 Bàn chân lội suối băng ngàn ta đi
 Chông gai nào có xá gì
 Mắt nhìn vẫn một hướng về ngày mai
 Và ai có biết chẳng ai
 Tình thương đã chấp cánh dài cho ta.

8.1.70

Cũng trên con đường này ngày xưa khi chia tay, em đưa mình lên mái gàn núi. Bây giờ cũng vẫn là em, vẫn tình thương thiết tha nóng bỏng và nặng trĩu lo âu nhưng em cũng chỉ có thể nói với chị bằng vài câu nói khô khan rồi chia tay chị. Trời tối đen như mực và mưa như trút nước, chị đi giữa đêm mưa không nhớ đường nên lạc mái - không trách em nhưng sao thấy tủi thân lạ lùng. Chị biết rằng trong cuộc họp ý nghĩ em đang lẩn theo từng bước chân chị run

rẩy bước giữa con đường lầy lội, chị biết rằng em không thể tập trung mỗi khi nghe tiếng pháo nổ dọc theo đường chị đi. Nhưng... buồn biết mấy hờ em? Sao ta lại không thể cùng đi như những ngày xưa? Em ơi, dù trong hoàn cảnh nào cũng vậy, hãy rèn giũa cho tinh thương sáng ngời như ngọc quý. Đừng để một vết nhơ nào trong đó nghe em. Chị em mình hãy đứng cảm trong mọi gian nan, hãy bình tĩnh sáng suốt trong mọi tình huống quyết bảo vệ đến cùng tinh thương trong trắng, thiêng liêng cho đến trọn đời.

Chính huấn Đảng. Thấy sai lầm của đồng chí mà mình rùng mình. Đừng bao giờ nghe Th.! Đừng bao giờ để chi bộ phải có những cuộc họp kiểm điểm như vậy đối với Th..

Chiều nay ngồi trên chiếc sạp phòng mổ mình bỗng nhớ đến Liên, ở đây Liên đã sống và đã chết. Mộ Liên chôn trên đỉnh đồi, mình cũng chưa đến thăm nhưng mỗi lần đến căn phòng này mình lại nhớ đến Liên. Cuộc sống thật là ngắn ngủi nhưng một ngày qua phải là một ngày xứng đáng. Đừng để ai đó khi kể lại lịch sử đời mình có những tiếng chê bai.

9.1.70

Nhớ em - em là ai, là một người thân, một người đồng chí, là đứa em thân yêu hay một người xa lạ. Nên nói thế nào đây nhỉ?

*Một chùm hoa vạn thọ
Và một nhánh hoa mai
Nở chen màu tươi thắm
Trong ánh nắng ban mai.*

Cuộc đời rồi sẽ ra sao hở Th.?

10.1.70

Đại hội chi bộ, trong ba đồng chí chi uỷ mới có mình. Mình không ngờ bởi vì tuổi Đảng thật là quá non trẻ... Bước đường đi còn trăm nghìn gian khổ, chúc Th. vững bước đi lên, đạp bằng mọi trở lực để xứng đáng làm một Đảng viên chân chính nhất.

12.1.70

Những ngày sống bên em, nặng những suy nghĩ, không nói thì cũng thấy khó, mà nói thì biết nói gì. Điều nào cần nói nhưng cũng đã nói rồi. Ôi, biết nói gì đây khi mà cuộc sống tính bằng giây, bằng phút. Chị không muốn nghĩ xa, chỉ muốn nói những điều trước mắt. Điều đó là: một phút sống phải là một phút vinh dự. Trước mắt ta ngàn vạn chông gai, mong em hãy giữ tròn tình thương tha thiết, lấy đó làm nguồn động viên, làm chỗ dựa cho cuộc sống nghe em.

13.1.70

Vậy là M. đã ra đi! Không thể nào mình lại nghĩ sự việc như

bây giờ. Tám năm về trước dưới rặng cây trên con đường cũ mình tiễn M. đi Nam, không một lời hứa hẹn, không một giọt nước mắt trong buổi chia tay, để rồi suốt năm năm sau mình dành trọn tình yêu thiết tha chung thủy cho người giải phóng quân ấy. Và mình đã lên đường vào Nam theo tiếng gọi của Tổ quốc và tình yêu. Mình đã gặp lại M.. Ai cũng tưởng rằng hạnh phúc đó không có gì sánh được. Nhưng cuộc đời thật lắm nỗi éo le. Khi xa nhau mình đã thiết tha thăm gọi tên M. trong từng giây từng phút, nhưng khi gặp nhau mình đã để cho lòng tự ái ngự trị lên trên tình yêu. M. không phải là của riêng mình, dành rằng M. chỉ dành tình yêu cao nhất cho Đảng, cho nhân dân, nhưng nếu để cho mình quá ít yêu thương thì... không thể đáp ứng với trái tim sôi nổi yêu thương của mình. Mình không hề đòi hỏi phải gắn nhau, phải cưới nhau mà chỉ mong rằng dù giữa bom rơi, đạn nổ giữa lửa khói chiến trường tình yêu vẫn sáng ngời rực rỡ. M. đã không làm được như vậy và mình đã bắt con tim mình phải quên đi những gì đã nuôi sống nó trong hơn mười năm nay.

Mình quả đúng như lời M. nhận định: “Th. có tình yêu đắm say mãnh liệt thủy chung và nhiều tự trọng”.

Ba năm qua hai đứa chỉ gặp nhau hai lần, mình và M. đều cảm thấy buồn khi nghĩ đến tình yêu.

Lỗi tại ai? Tại mình hay tại M.? Không ai trả lời được, ai cũng bàn luận và góp ý cho cả hai đứa mình. Người thì khuyên mình không cần thiết phải tiếp tục yêu một người

không xứng đáng trong tình yêu với mình. Một số người khác hiểu M. hơn thì cố khuyên mình đừng tự ái để trở lại với nhau, nhưng hai đứa chỉ cười trước tất cả mọi ý kiến. Không ai hiểu nổi tình yêu của hai đứa đâu. Và để giải quyết được cũng không một ý kiến nào ngoài ý kiến của hai đứa.

Bây giờ M. ra đi không gặp Thuý, như lá thư M. viết lại "Sự sống của tình yêu không cần sự có mặt của nhau, dù ở Nam hay Bắc, dù là gần nhau hay cách ngàn dặm đường nắng mưa cát bỏng... Ở đâu anh cũng vẫn là anh của tám năm qua và nhiều năm nữa để mà yêu em tha thiết. Hãy sống với nhau như một người thân yêu nhất trên đời. Quyền quyết định là hoàn toàn do em...".

Cách giải quyết đó cũng được. Ở đây mình cũng sẽ dành trọn cuộc sống cho chiến đấu và công tác - không thể nào có tình yêu nào được và M. ở đó chắc cũng không thể nào có được một tình yêu chân chính khi nghĩ đến ai khác ngoài mình.

Cuộc đời đã dành cho ta một đoạn đường như vậy thì hãy ráng mà đi, bao giờ gặp lại nhau hãy nói tiếp đến tương lai.

Chúc M., người đồng chí yêu thương lên đường bình an - gởi theo M. ngàn vạn nhớ thương, tình nhớ thương của một người bạn và một người đồng chí.

15.1.70

Chiều mưa Đông Râm.

Trở lại Đồng Râm. Minh đã tạm biệt nơi đây ngày 28.4.69 khi mà bệnh xá bị địch tập kích vào. Hôm nay trở lại nhìn những nền nhà sụp đổ, ngọn ngang thân cây cháy, lòng mình tràn ngập xót thương.

Nơi đây đã ấp ủ biết bao nhiêu kỷ niệm vui buồn trong đời cách mạng của mình, nơi đây đã kết nạp mình dưới cờ Đảng sau bao ngày phấn đấu gian khổ.

Nơi đây đã rèn luyện mình từ một sinh viên mới ra trường trở thành một cán bộ lãnh đạo có nhiều thành tích trong công tác.

Nơi đây đã nảy sinh tình chị em cao quý thiết tha, mối tình đã nâng mình đi vững bước qua ngàn vạn chông gai trong cuộc đời.

Dòng suối này một buổi trưa nào mình đứng chờ em, gốc cây này mình đã ngồi cùng em sau những ngày xa cách... Bao nhiêu kỷ niệm lần lượt hiện ra trong óc mình... Giặc đã cướp của mình hai quyển nhật ký. Tuy đã mất những trang sổ vô giá đó, nhưng còn một quyển sổ quý hơn cả, đó là bộ óc của mình, nó sẽ ghi lại toàn bộ những điều nó đã tiếp thu được trong cuộc sống.

21.1.70

Minh tự thấy mấy bữa rày mình có những cái bực mình khá vô lý... Xuất phát từ đâu? Anh em và cả chính mình đều thấy khó chịu.

Không thể như vậy được đâu Th. ơi, Th. hãy nghiêm

khắc với mình, rèn luyện Th. thành một người chị biết nhìn người nhỏ hơn, thành một người em ngoan ngoãn dịu hiền, làm một cán bộ có trách nhiệm, hiếu ý quần chúng và biết đặt quyền lợi chung lớn hơn tất cả. Phải khiêm tốn, uy tín là mọi người mang đến cho mình bởi sự mến phục chứ không phải mình tự gán cho mình được.

Mong Th. hãy nghiêm khắc khắc phục những thiếu sót trên.

22.1.70

Chiều vắng nơi Hóc Bàu, lớp chuyên khoa của Phổ Cường đã về để lại ngôi nhà trống trải vắng lặng bóng người. Mình trở lại đây không thể giấu được nỗi buồn trước cảnh vắng vẻ này. Vì những nhớ thương sao Th.? Chắc rằng trong những người trở về cũng có những người bùi ngùi chia tay nơi đây. Ôi! Tình cảm bao giờ cũng căng mọng trong trái tim Th..

24.1.70

Đêm lạnh vì những hạt sương tê buốt, trăng sáng như gương, cái lạnh cũng như những lưỡi dao lùa khẽ vào da thịt. Lớp dù mỏng không đủ ấm làm mình run lên khe khẽ, cái lạnh làm mình thao thức và hình như còn có một tình thương sôi nổi cũng tràn ngập trong lòng mình. Mình nghe hơi thở người đồng chí thân yêu ấm bên tai và nghe trái tim họ đập mạnh mẽ trong lồng ngực. Cuộc chiến đấu này trăm nghìn gian khổ, hôm qua trên đường mình đi, dấu giày giặc còn mới bèn

xác một người bộ đội ngã bên đường còn chưa chôn và những sợi dây gài mìn giặc còn giăng đầy trên đường đi. Bọn mình qua đèo ải giữa một thời gian trống, địch mới vừa quay đi và lát nữa nó lại trở vào phục kích lại... Cái chết quá gần gũi và giản đơn. Cái gì làm cho cuộc sống bọn mình vẫn bùng lên mãnh liệt? Đó phải chăng là tình nhân ái giữa những con người? Đó phải chăng là niềm mơ ước ở ngày mai vẫn còn cháy bỏng trong mình và những người đồng đội? Có phải vậy không hỡi người đồng chí yêu thương?

28.1.70

Có một niềm vui và hy vọng ánh lên trong đôi mắt ấy. Niềm hy vọng ấy nhóm lên từ bao giờ? Từ những ngày hè chói chang khi lửa đạn chiến trường nóng rực trời. Từ những đêm trắng mờ trên đường công tác? Từ những phút gian lao khi cái chết kề bên... Th. ơi, cô gái giàu nghị lực và lý trí, cô đủ sức dập tắt niềm tin ấy đi sao? Như một người trồng cây đứng trước mảnh đất cằn cỗi giữa sa mạc, tự họ họ thừa hiểu rằng ở đây chỉ có cây chà là mọc được, vậy mà vẫn có một hình ảnh thoáng qua trong tâm tưởng họ, đó là hình ảnh một nhành hoa lan mỏng manh yếu đuối và quyến rũ. Không đâu! Cảnh hoa lan ấy phải sống trong một chiếc chậu kiếng, nó sẽ chết nếu đem trồng giữa sa mạc. Phải hiểu vậy và phải làm như vậy - chỉ trừ khi con người làm chủ thiên nhiên, đem dòng nước ngọt tươi lên sa mạc, lúc đó nhành hoa ấy mới sống được. Mình chắc không phải cái thế hệ đó đâu.

29.1.70

Bé Nga đã chết, mới hôm nào đó Nga còn đứng hát đầu nghiêng nghiêng một bên: “Cồn Cỏ có con cá đua là con cua đá nó nằm trong lá nó nằm trong khe nó có tám cái “ngoe”...”.

Nga sinh ra giữa núi rừng Gia Lai, mẹ nó đã một tay ôm con, một tay cầm rựa phát rẫy phát nương vừa nuôi con, vừa học, vừa công tác suốt bốn năm ròng. Người phụ nữ Việt Nam nào cũng khổ nhưng chắc ít có ai khổ bằng chị Sứ. Lấy chồng và có thai... cho đến ngày đẻ con ra và nuôi con khôn lớn chứ không hề được một lời động viên an ủi của chồng. Vì có những sự hiểu lầm nên chồng chị đã không nhìn đến chị.

Bốn năm cực khổ, chị đã vừa nuôi con, vừa học. Chị già trước tuổi khá nhiều, nhưng bước đường của chị cũng trưởng thành. Chị đã là một dược sĩ, một đảng viên, một người mẹ có đứa con ngoan nhất, một người vợ biết nhẫn nại chiều chồng. Chị về đồng bằng gặp lại chồng và những ngày hạnh phúc ngắn ngủi ấy đã qua, chị mang ba lô về tỉnh chưa đầy một tháng bé Nga đã chết.

Bé Nga đã chết vì sùng phổi mà không được điều trị. Dịch căn mãi, không ai biết Nga đau nên cũng không qua lại gì căn nhà ngay sát đồn địch ấy.

Nga chết, thương Nga và thương mẹ nó rất nhiều (mặc dầu chị Sứ hiểu lầm và đối với mình không tốt). Cũng là do chiến tranh! Nếu không một chứng bệnh thường tình như vậy đâu có làm một đứa trẻ như Nga phải chết?

1.2.70

Những chuyện không đầu vào đầu nhưng nó như một cái gai cứ nhói mãi trong mình. Phải biết bảo vệ danh dự nghe Th...

Ngay từ bây giờ sẽ xem thử xem Th. có phải là một người đáng để M. và mọi người tin cậy hay không? Đường đi qua bao vực thẳm chỉ cần lơ là một chút ít là đủ sa sẩy xuống hố rồi. Hãy tỉnh táo và cảnh giác.

2.2.70

Những bước ra đi nặng trĩu cảm thù. Còn đế quốc Mỹ còn phải có những buổi ra đi như hôm nay. Đêm không trăng, mình muốn nhìn rõ mặt từng đồng chí nhưng ánh đèn chỉ soi rõ mặt một số người. Tôi đứng nhìn em, em yêu thương, mong em hãy cảnh giác. Chị sẽ thức chờ em trở về. Không thể nào dập tắt được nỗi lo âu đè nặng trong lòng. Ôi! Ai mà hiểu được giá trị của từng giây, từng phút của cuộc sống hôm nay quý báu đến mức nào không? Một phút sống là một phút chiến đấu phục vụ cách mạng. Tôi muốn vô tư nhưng điều đó không thể nào thực tế được. Vô tư làm sao khi máu đồng chí của mình vẫn nhỏ ướt đường đi.

3.2.70

Cái gì vắng vẻ bao trùm lấy không gian và bao trùm lên mình thế này nhỉ? Đó phải chăng là đôi mắt mở to chân chất nỗi ân hận vì công việc thất bại trên khuôn mặt thân yêu. Đó phải chăng là cái nghèo của một cái Tết chiến tranh trong

gia đình thầy thuốc? Không hiểu nữa, mình chỉ thấy buồn, nỗi buồn của ai đâu mà sao đè nặng trong tâm tư mình. Tết đến nào có ý nghĩa gì đâu? Th. ơi, bi quan đấy ư? Mùa xuân không về trong Th. nữa ư? Nắng hanh mà vẫn lạnh y hệt như năm nào, khi thấy nắng hanh gieo vàng trên lưng cái mình vẫn thấy lạnh vì thiếu một tình thương của một người thân yêu nhất. Bây giờ... tám năm đã qua rồi.

6.2.70

Giao thừa.

Bốn năm rồi xa nhà, giao thừa lần thứ tư sống xa những người thân yêu. Hà Nội ơi! Đêm nay Hồ Gươm người vẫn vai chèn vai, Tháp Rùa vẫn rung rinh ánh điện. Nhưng ta biết Hà Nội của ta niềm vui không thể trọn vẹn. Trái tim còn một nửa rớm máu thì làm sao vui cho đành. Đêm nay mỗi người đều mang nặng trong lòng nỗi nhớ thương. Và ở đây cũng hoa, cũng bánh tét, cũng lời ca tiếng hát nhưng lòng mình cũng chỉ là nhớ thương.

Bốn năm mới ăn Tết đồng bằng. Th. ơi, tình mến thân của đồng bằng không thể sưởi ấm cho Th.? Nụ cười trên môi đâu phải là nụ cười trong lòng!

Không đâu, hãy vui đi với mùa xuân Th. nhé, hãy yêu từng giây, từng phút của cuộc sống hôm nay.

7.2.70

Cũng là một đêm mùa xuân, mưa xuân rơi ướt trên mái tóc.

Đêm nay trời tối, ánh sao mờ chỉ đủ soi con đường cát trắng giữa xóm thôn. Chia tay em trong lo âu. Tình hình sắp đến sẽ nhiều căng thẳng, mình đi để lại đằng sau nhiều gian khổ. Em ơi, liệu có còn được gặp nhau nữa hay không? Ôi cuộc chiến tranh đáng căm thù biết mấy, nó chỉ đem đến cho mình đau khổ thôi, phải không em? Chị biết là sai khi nói với em rằng chị không mong ngày trở lại gặp ba má. Em trách chị bi quan, chị không bi quan mà đó chỉ là thực tế.

Tạm biệt em, nhất định sẽ còn gặp lại em, sẽ hôn lên đôi mắt đen thân yêu của em.

18.2.70

Hơn bao giờ mình mong ước em được đi A⁽³⁰⁾, em đi chị sẽ mất một chỗ dựa trong cuộc sống, mất một nguồn an ủi động viên, mất một người bảo vệ cho chị về các mặt... Nhưng vì tương lai của em, chị vẫn mong ước điều đó. Tình hình dưới đó mấy hôm nay căng thẳng chị không thể yên lòng khi nghe tiếng xe tăng gầm rú dưới đó. Từng tràng pháo như đóng vào óc chị. Em ơi, cố cảnh giác nghe em.

19.2.70

Gặp lại em xiết bao mừng rỡ, chị như sống lại những ngày xưa khi còn ở Bệnh xá Đồng Râm, em từ dưới đồng bằng lên mang trong lòng tình nhớ thương cháy bỏng nhưng khi đã

30. Đi A : Ra Bắc.